

Čína investuje od roku 2013 obrovské peníze do infrastruktury v rámci projektu takzvané Nové hedvábné stezky. Objevila se ale kritika, že se kvůli této strategii dostala řada zemí, zejména těch chudších, do dluhové pasti a že jde o novodobý kolonialismus. Jak si vysvětlit, že i přesto tyto země přijímají čínské investice?

Tato iniciativa je především projevem sebevědomí Číny a její snahy o získání významného geopolitického postavení ve světě. Na začátku jsme podcenili dopad této iniciativy. Zaznívaly hlasy, které vítaly, že Čína chce investovat do infrastruktury v Asii.

Stát by měl investovat do vzdělání, a to ne pro potřeby současného byznysu, ale do potřeb, které tady teprve budou.

Součástí čínské strategie je i Evropa včetně Česka, Čína zde investovala například do leteckých společností.

I u nás se o tom hovořilo poměrně v superlativech, aniž bychom v té době vyhodnocovali geopolitická rizika. Ale podívejme se na to z pohledu států, které najednou měly alternativu. Řadě zemí, které dřív spoléhaly na půjčky ze Spojených států nebo z Evropy, velmi často tyto investice způsobovaly problémy. Vzpomeňme si na dluhové krize v 80. letech, kde byla řada latinskoamerických a afrických států před bankrotem právě proto, že si půjčovaly, aniž by měly dostatečnou ekonomickou výkonnost. Následně přicházely velmi striktní požadavky ze strany Mezinárodního měnového fondu, Světové banky a dalších věřitelů, což dodnes někteří lidé v těchto státech nemohu zapomenout. Najednou přišla Čína, která nabídla alternativu k západním finančním zdrojům, a mnohé země tomu podlehly.

Ale ptejme se také, jestli to není i důsledkem toho, že se Západ zahleděl sám do sebe, řešíme si své problémy a zbytek světa jsme tak trochu odsunuli na periferii našich zájmů. Proč se nesnažíme o skutečně rovnocenné partnerství, kde se státy nebudou muset uvrtat za drakonických podmínek do spolupráce s Čínou?

Západ, respektive skupina zemí G7 se v červnu dohodla, že během pěti let získá 600 miliard dolarů na financování dopravní, telekomunikační či energetické infrastruktury v rozvojových zemích. Jde o jakýsi protipól k čínskému projektu Nové hedvábné stezky. Má tento projekt naději na úspěch v tomto geopolitickém souboji s Čínou?
Evropa, Spojené státy, Japonsko nebo Austrálie stále dohromady představují polovinu světového hospodářství, možná i víc. Je to v našich rukou.

Na druhou stranu řada chudších států v Africe nebo Asii bývala koloniemi evropských států, které v nich stále mají značný vliv a odvádějí z nich své zisky.

Ano, je tam reminiscence, ale nemůžeme se vrátit k tomu, jak byly vztahy nastavené ve 20. století. Jestliže se bavíme o tom, že Čína dnes aplikuje ekonomický neokolonialismus, pak musíme jasně ukázat, že dnes nepřicházíme s modelem nového typu kolonialismu a že naším cílem není drancovat Afriku, Latinskou Ameriku a jižní Asii, ale spoluprací pomoci těmto společnostem se rozvíjet. Ale je zde otázka, jak pracovat s tím, že řada soukromých firem nebude uvažovat o tom, že by bez pomoci nebo podpory států investovala třeba do afrických zemí. Přestože to je velmi dynamický kontinent.

Cílem soukromých firem je zisk. Jak je motivovat, aby investovaly do nestabilních a vzdálených zemí?

Marshallův plán byl motivován tím, že Spojené státy nechtěly, aby Evropa po válečné katastrofě zůstala zblázněná. A rozhodně to nebyla charita. Spojené státy věděly, že jednak je z bezpečnostních důvodů důležité, aby se Evropa postavila znovu na své nohy, ale také že potřebují prosperující trh, kam můžou americké společnosti vyvážet a kde investovat. To samé teď platí ve vztahu k Africe nebo Latinské Americe.

Měli bychom investovat a takto spolupracovat i se zeměmi, které nejsou demokratické, tak jak to my chápeme?

Je to spíš otázka toho, jestli náš hlas bude brán vážně, jestli partnerství s námi bude pro tyto země natolik důležité, že budou připraveny udělat i nějaké změny u sebe doma. Vidím tu falešný rozpor mezi hodnotovou a pragmatickou zahraniční politikou. To nejsou dva neslučitelné póly zahraniční politiky. Naopak. Pokud chceme prosazovat a navrhopvat nějaká pravidla a chceme, aby byla respektována lidská práva, tak zároveň nemůžeme být pro druhou stranu irelevantní. ■